

Landschap Doenrade

> Kleine-kernenroute

Route in 2 delen

Start > Kasteel Doenrade; Limpensweg 20, 6439 BE Doenrade

Duur > ca. 5 uur

Lengte > ca. 16,5 kilometer (zuidelijk deel: 9 km, noordelijk deel 7,5 km)

Routeaanduiding > paaltjes met zwart gekleurde ring

Deze route voert door een nauwelijks ontdekt stukje Limburg vol bossen, adembenemende vergezichten tot diep in Duitsland, lieflijke beekdalen en eeuwenoud akkerland. De route brengt u langs dorpen en gehuchten met sprookjesachtige namen als Etzenrade, Bingelrade, Doenrade, Quabeek, Merkelbeek en Jabeek. De route bestaat uit twee delen. U kunt beide delen samen in ongeveer 5 uur lopen. U kunt ook één van beide delen lopen.

1 Kasteel Doenrade met hotel, restaurant en terras

Kasteel Doenrade ligt in een adembenemend mooie omgeving. Het 16e-eeuwse kasteel (verbouwd in de 18e eeuw) is in gebruik als hotel-restaurant, u kunt er slapen, eten en iets drinken. Het kasteel ligt knus tussen zijn hoeven, die nog steeds als boerenbedrijf in gebruik zijn. De combinatie van een kasteel met een boerenhoeve als voorburcht is typisch voor Zuid-Limburg. Bij Kasteel Doenrade kunt u nog een goede indruk krijgen van het sociaal-economische leven op dergelijke plekken. Bij de kasteelboerderij staan twee oude linden, ook wel 'liefdesboom' genoemd vanwege het hartvormig blad. Linden kunnen 250 jaar oud worden en 30 meter hoog. Het hout is zacht en poreus, goed voor houtsnijwerk. Het dorp Doenrade is oud, vermoedelijk uit de 12e eeuw. Het ligt ongeveer 300 meter ten noorden van Kasteel Doenrade. De kerk van Doenrade is uit de tweede helft van de 19e eeuw.

Deel 1

> Loop vanaf het kasteel de weg op, ga op het eind rechtsaf en neem de eerste weg links, de Groeneborgweg. Steek 100 meter na binnenkomst van het dorp Merkelbeek bij de eerste splitsing rechtdoor over en loop de Maastrichterweg in. U kunt ook even het dorp inlopen.

2 Merkelbeek

De oude dorpskern heet Douvergenhout. Merkelbeek is de naam van het beekje dat (moeilijk herkenbaar) door het dorp stroomt. De neogotische kerk is uit de tweede helft van de 19e eeuw en in 1935 uitgebreid. In de tuin van het verlaten klooster staat een Mariagrot uit 1887 die vanaf het begin veel pelgrims trok.

> Vervolg de route, als u Merkelbeek uitloopt, komt u in het Maastrichterstraatje, een kiezelpad.

3 Het Maastrichterstraatje en Limburgse graften

Langs het Maastrichterstraatje staan fruitbomen. Eén van de bomen heeft een nestkast voor de steenuil. De perceelscheiding van meidorenhagen is typisch voor Limburg. De waterpoelen en graften zijn voor het waterbeheer en erosiebestrijding en horen al eeuwenlang bij het Limburgse landschap. Graften bieden ook een woon- of schuilplaats aan wild (dassen, marters en vogels). Het zijn in feite oude bosranden die men heeft laten staan bij het ontginnen van

Holle weg Doenrade

een stuk bos. Men begon beneden bij het dorp, dat gewoonlijk in een dal bij een waterloop lag. Hoger op de helling werd zelden gebouwd. Bij hevige regenval komt het voor dat goede, vruchtbare grond wegspoelt en de paden en wegen beneden in het dal ermee bedolven worden.

> Vervolg het weggetje en sla na ongeveer 200 meter linksaf.

4 De Wanderer

De oude naam van dit gebied is de Wanderer. In de bosrand zitten bosuilen. Ze leven onopvallend, u zult er niet snel één zien. Ze zijn 's nachts actief en kunnen zelfs bij weinig maanlicht goed zien. Bosuilen hebben een voorkeur voor loofbossen en oude bomen. Van daaruit speuren de uilen naar hun prooi. In één van de bospercelen broeden buizerds. Zowel vossen als dassen komen in dit gebied voor.

> Vervolg de weg. Deze weg is na de ruilverkaveling aangelegd. Voor de ruilverkaveling was hier een veldweg. Ga beneden aan de splitsing rechts. Na een paar honderd meter komt u bij een bos. Neem het pad naar rechts, het bos in.

5 Het Knotbomenbos

In dit bos staan statige beuken. De wilde kers is aangeplant. Ook tamme kastanjes komen hier voor. Aan het eind van het bos staan knotbomen, ze leverden aanmaakhout voor de bakovens en stutten voor fruitbomen. Deze bomen zijn al jaren niet meer geknot. Ze worden langzaam topzwaar en zullen afbreken. De grote kuilen in het bos zijn grindgaten. Boeren gebruikten dat grind voor de verharding van veldwegen.

> Vervolg uw weg over het pad door het bos. Als u aan de bosrand komt, is er een T-splitsing. Ga naar rechts naar het uitzichtpunt.

6 Vergezicht tot in Duitsland

De bosrand op de achtergrond is het stroomgebied van de Rode Beek en de grens met Duitsland. De Rode Beek is grotendeels weer in natuurlijke staat teruggebracht en zoekt meanderend een weg door haar dal. De windmolens staan op Duits grondgebied. Rechts ziet u de Brunsummerheide en in het midden de bossen van Schinveld.

> Volg de weg verder omhoog, Bingerade ligt links van u. Ga bij de verharde weg rechts af, de Geerstraat in. Loop verder, rechts aanhoudend, over deze weg tot aan de eerste huizen van Merkelbeek, ga dan naar links, u loopt door een dal. Bij de T-splitsing links.

7 Droogdal met waterbassin

Dit is één van de vele droogdalen in dit gebied. Droogdalen ontstonden aan het eind van de laatste ijstijd. Waar de zon scheen, smolt het ijs als eerste. Die kant had daardoor het meest te lijden van erosie. In de graften aan de rechterkant komen levendbarende hagedissen voor. Verderop ligt rechts van de weg één van de waterbassins die enkele jaren geleden zijn aangelegd om het water op te vangen dat na stortbuien van de heuvels afstroomt.

> Als u de hele route wilt wandelen loopt u bij het kruispunt aan de rand van Bingerade rechtdoor, anders slaat u linksaf. U bent dan in Bingerade, zie punt 14 van deze route.

Deel 2

> Loop rechtdoor het dorp weer uit. Neem na 300 meter het pad naar links. Aan het eind van het pad komt u op de Maastrichterweg. Ga naar rechts.

8 Vliegend hert

Met een beetje geluk ziet u in deze holle weg een vliegend hert: de grootste kever in Nederland. De larven leven van dood eikenhout, volwassen kevers van sap uit wondjes in stammen en takken van oude eiken.

> Voor de tunnel rechts, vervolgens naar links, steek de provinciale weg over. U komt in Etzenrade.

9 Etzenrade

Het gehucht Etzenrade heeft een aantrekkelijk streekmuseum: de Etzenraderhoeve. Het museum ligt in een rustieke omgeving. De hoeve en de watermolen bestonden al rond 1600 maar zijn mogelijk veel ouder. Door oorlogshandelingen werden rond 1702 nogal wat boerderijen en mogelijk ook het kasteel Etzenrade ernstig vernield of beschadigd. Bewoners vluchtten naar Brunssum. De huidige hoeve is uit het begin van de 18e eeuw. Het museum bevindt zich in het oudste gedeelte van de hoeve.

> Loop door Etzenrade heen. Neem na ongeveer 300 meter de weg naar rechts (Molenweg) en loop langs de Roermolen door naar de beek.

10 Kastanjaantje en Rode Beek

De bomen in dit laantje zijn wilde kastanjes. U bent nu in het stroomgebied van de Rode Beek. Het is zeer moerassig gebied. Al het water uit de hoger gelegen landbouwgronden komt hier samen. De moerasjes raken begroeid, er is sprake van 'verlanding'. Dit gebied werd vroeger ook 'Het Broek' genoemd, de oude naam voor moerassig gebied. (Kasteel Hoensbroek is in moerassig gebied gebouwd.) Rond 1900 liep het Broek door tot achter Schinveld en ging daar over in een zeer groot moeras- en vengebied, het Leiffender Ven.

Steek de beek over en u komt bij de grens met Duitsland. Sla bij de T-splitsing linksaf en bij de volgende T-splitsing weer linksaf, steek de beek weer over en loop richting Jabeek.

11 Steenuilen

Rechts en links ziet u weer kleine moerasgebieden. Rechts is een laan van knotwilgen. Vogels, onder andere steenuilen, nestelen graag in deze bomen.

> Aan het eind van deze weg liggen de eerste huizen van Jabeek. Loop naar rechts het dorp binnen.

12 Jabeek

Het kunstenaarsdorp Jabeek is een goed bewaard geheim. De naam Jabeek is een verbastering van Quabeek, het beekje dat ondergronds door het dorp loopt. Jabeek was tot 1982 de kleinste gemeente van Nederland. Er is een echte Cuyperskerk, de H. Gertrudiskerk. Het dorp heeft verder veel monumenten en boerderijen. Enkele boerderijen zijn met een ondergronds gangenstelsel met elkaar verbonden. De bossen en Rode Beek van Jabeek vormen een indrukwekkend natuurgebied. Er liggen nog enkele monumentale watermolens.

> Loop door tot de Dorpstraat, ga links richting Bingelrade. Vervolgens de tweede naar links (Eindstraat). Na de bocht in de weg naar rechts, de eerste weg links nemen, tussen huisnummers 15 en 17. Ga de holle weg omhoog, rechts af onder de tunnel door.

Landschap Doenrade

13 Essen en dassen

In deze holle weg bij Jabeek treffen we zeer veel opgaande essen aan. Deze bomen werden vroeger veel geplant door boeren vanwege het harde hout. Takken werden gebruikt voor bezemstelen en dergelijke. De gaten langs deze holle weg zijn de pijpen van dassenholen. De das is het grootste roofdier in Nederland.

> De weg gaat omhoog tot u bij een uitzichtpunt komt met twee forse populieren. Volg de weg.

14 Bingelrade

Bingelrade is een dorp met lintbebouwing langs een aantal wegen. Het dorp heeft vier afzonderlijke kernen: Bingelrade, Quabeek, Raath en Viel. Het negentiende-eeuwse landhuis in Raath staat op de plek van het vroegere Kasteel Raath. De Lambertuskerk uit 1935 is neogotisch met art-deco elementen in de westkant. Een 'rade' (ook 'rode en 'rath') is een in de middeleeuwen open gekapte en ontgonnen plek in een bos.

> Neem in Bingelrade de 2e weg rechts, loop langs kasteel 'Raath'. De 2e weg rechts is de Dorpstraat, hier komt de korte route (zie punt 8) erbij. Loop langs de kerk. Neem de weg naar links, de Wiegelraderstraat, en blijf deze weg volgen. Ga bij de Schutterrij rechtdoor, Doenrade in. Neem de 1e weg links, de Zwarte Graaf, dan de 2e weg links, de Beekstraat. Ga aan het eind naar rechts en dan weer naar links. Buiten de bebouwde kom ligt aan de rechterkant weer Kasteel Doenrade.